

13.01.2015

Kunnskapdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Blå Kors Norge, Høringsuttalelse vedrørende forslag om endringer i privatskoleloven (ny friskolelov)

Innledning

Blå Kors sitt arbeid mot rus retter seg ikke bare mot det enkelte individet som har problemer med rusmisbruk men også mot de som blir rammet indirekte av misbruk. Dette gjelder særlig barn og unge i nære relasjoner og som oftest ikke selv har et rusproblem. Blå Kors definerer seg i dag som en diakonal organisasjon som er åpen for brukere som av helt ulike grunner har behov hjelp til livsmestring. Blå Kors setter ingen særskilte avgrensinger her selv om rus og avhengighet er et område hvor organisasjonen har spisskompetanse.

Blå Kors eier 4 videregående private skoler som er godkjent etter psl § 2-1,f. To av skolene er også godkjent etter § 2-1,a for samme eller andre elevgrupper enn de som omfattes av førstnevnte godkjenning. Våre skoler har i hovedsak sin historiske bakgrunn i Blå Kors sitt arbeid innen rusbehandling. «Blå Kors – modellen» handler for oss om å legge forholdene til rette for de som blir brukere av våre tjenester ikke bare skal bli imøtekommet på et avgrenset område som behandling av rusavhengighet, men også finne veien tilbake til et godt og verdig liv i samfunnet. Dette mener vi også er en forutsetning for å oppnå varige effekter av rusavvenningen samt at det er en konsekvens av vårt verdigrunnlag. Blå Kors har også fokus på holdningsarbeid og forebyggingsarbeid i ungdomskulturen.

Blå Kors satte derfor tidlig i gang med både arbeidsmarkedstiltak og skoletilbud koblet opp til rusbehandlingen. Noen av disse tiltakene har blitt utviklet videre i takt med endringer blant annet i de lover og regler som gjelder for slik virksomhet og er derfor i dag selvstendige virksomheter innenfor Blå Kors. Skolene arbeider i dag med et bredere spekter av elever som oppfyller kriteriene for å søke til våre skoler. Dette er en profil som vi ønsker å utvikle videre. Samtidig ønsker vi også en sterkere kobling mellom tilbudene i de ulike virksomhetene enn det lovverket gir anledning til. Brukerne kunne på denne måten fått en mer sømløs oppfølging på vei tilbake til normalt samfunnsliv enn i dag.

Blå Kors ønsker å uttale seg på følgende punkter.

Generelle og overordnede forhold

Privatskoleområdet skiller seg på flere måter fra en rekke andre felt hvor det offentlige yter tilskudd til private aktører for produksjon av ytelser for enkeltpersoner og samfunnet. Dette følger av det spesielle lovgrunnlag.

Innen produksjon av helse- og sosialtjenester er anbudsprinsippet utbredt og vil sannsynligvis bli ytterligere alminneliggjort etter implementering av EU-direktiv 2014/24 i norsk rettsgrunnlag hvor det ligger an til at ideelle og kommersielle aktører likestilles. Videre kjenner vi til stykkprisbaserte tilskuddsordninger fra flere andre områder enn skole, som for eksempel attføring, barnevern og barnehagedrift. Blå Kors har i dag virksomhet innen alle disse feltene.

For alle disse andre områdene er det forståelse for at produksjon av tjenester baseres på at leverandøren skal få dekket sine kostnader. For noen av disse områdene er det også akseptert at det beregnes en

Blå Kors Norge

Hovedkontoret
Storgata 38
0182 OSLO

Telefon: 22 03 27 40
E-post: post@blakors.no
www.blakors.no

Bankgiro: 3201.52.74165
Org.nr: 962.323.855 MVA

For f-skolene gjelder også reglene om ikke å ta ut utbytte. Vi oppfatter ikke at KD ser det som problematisk å praktisere reglene om 0-utbytte selv om driftskostnadene er ment å være dekket fullt ut. Dette understreker at det ikke er en nødvendig sammenheng mellom kravet om 0-utbytte og tilskuddsnivå. Underfinansiering er således kun et bidrag til å bedre budsjettbalansen for staten og ikke en nødvendighet for å oppnå det politiske målet om at det ikke skal tas ut overskudd.

Blå Kors er i hovedsak fornøyd med at ordningene for f-skolene videreføres og vil understreke at nevnte begrunnelse for tilskuddsnivået fullt ut er gyldig også i dag og burde tilsi en reell justering av tilskuddssats i forhold til kostnadsutviklingen i sektoren

KD legger opp til en videreføring og ytterligere styrking av det særskilte regelverket knyttet til økonomi og regnskap. Dessuten opprettholdes et omfattende kontrollregime for de private skolene. Det er helt naturlig og nødvendig at det føres kontroll med bruk av offentlige midler. På en rekke andre samfunnsområder handler dette om at man kontrollerer at det leveres et produkt som er forutsatt med det offentlige bidraget. Innen den private skolesektoren kan det se ut som aktørene ikke har samme tilliten. Her kontrolleres både undervisningsprodukt, saksbehandling og ressursforvaltning svært nøye. Det er nok å vise til Udirs kontrollprogram for perioden 2014 til 2017. Dette er etter vår oppfatning det sentrale kontrollområdet og vi støtter at det er dette som bør være i fokus. Likevel finner KD det nødvendig med et omfattende kontrollregime knyttet til pengeflyten fra det offentlige til skolen som produserer undervisningstjenesten. KD henviser en rekke ganger i høringsnotatet til at tilskuddet skal komme elevene til gode. Etter Blå Kors sin oppfatning kommer dette best til uttrykk ved at eleven får den opplæringen han eller hun har krav på. Vi mener videre at regelverket og tilsynsordningene på dette området kan forenkles uten at det går utover målsettingene i lovverket.

Skolene har ikke blitt rustet opp på samme måte som kontrollorganene til å ha kapasitet til å følge opp et stadig mer omfattende kontroll- og rapporteringssystem. Udir offentliggjør avvik ved private skoler men ikke for de offentlige. På denne måten bidrar staten til å mistenkeliggjøre private skoler, men overser at skolene ikke gis økonomisk mulighet til å bygge opp sine systemer i samsvar med stadig strammere krav.

Tilbake til friskolebegrepet

KD foreslår å skifte ut «privat» med «fri / frittstående» slik at også loven skifter navn til «lov om frittstående skoler». Blå Kors støtter dette forslaget. For det første ut fra en begrunnelse om at skolene er fri i betydning åpen, for alle som oppfyller kravene for inntak i tilsvarende offentlige skoler. For det andre at skolen er fri i betydning av at de ikke stilles krav til betalingsevne. Videre oppnår man et språklig skille mellom skoler som er godkjent for tilskudd etter denne loven og private skoler som ikke har samme godkjenning og dermed ikke mottar støtte på samme måten. Man er dermed tilbake til en klargjørende språkbruk som også har vært benyttet i tidligere lovperioder.

Fortsatt F-skoler (skoler godkjent i samsvar med psl § 2-1.f.)

Vi er fornøyd med at det fortsatt legges opp til å beholde en egen kategori for såkalte f-skoler (psl § 2-1, f) som gir godkjenning for elever som er diagnostisert som noe ressurskrevende. Vi legger da til grunn at tilskuddssystemet også beholdes. Vi oppfatter at dette er basert på at det vil være vanskelig å finne parallelle tall i KOSTRA som vil gi et stabilt og riktig tilskuddsgrunnlag. Dette medfører at det overordnet sett er grunnlag for å videreføre innretningen av skoledriften.

Tilskuddet skal komme elevene til gode

I notatet tas ved en rekke anledninger utgangspunkt i at tilskuddet skal komme elevene til gode. Det bakenforliggende argumentet er at det ikke skal være mulig å ta ut fortjeneste av virksomheten. Blå Kors støtter prinsippet om ikke-profit og har full forståelse for at det må være kontrollmekanismer som sikrer at dette etterleves. God kontroll bør åpne for en relevant offentlig finansiering som er på nivå med de reelle kostnadene.

videregående friskoler i dag håndterer 6 – 7 % av elevgrunnlaget. I praksis betyr dette både reduserte investeringsbehov og driftsutgifter for fylkeskommunene.

Vårt inntrykk er at fylkeskommunene ser det som forstyrrende når det ikke kan utøves en plantenkning uten andre aktører og det kan synes som det både på administrativt og politisk nivå er et ledd i konkurransen med frittstående skoler å framstille disse som kostnadsdrivende. Reelt sett kan det oppstå omstillingssituasjoner ved etablering og endring, men dette er ikke annerledes enn på en rekke andre samfunnsområdet og absorberes etter kort tid.

Vi vil også understreke at våre skoler har et godt samarbeid med respektive fylker og møter utfordringer i forhold til elever med særskilte behov i fellesskap. Det gode samarbeidet kan skyldes at skolene er godt etablert og at de daglige spørsmålene om skole drift ikke er politisert i samme grad. Eventuelle uheldige sider ved mange aktører i et område, kunne gitt grunnlag for et lovpålegg om samarbeid og kontakt aktørene imellom.

Minste skolestørrelse løftes fra 15 til 30 elever

Blå Kors oppfatter at små skoler dannes enten som skoler knyttet til små menigheter eller tilsvarende, eller som små grendeskoler. I sistnevnte tilfelle er KD opptatt av at denne skoletypen kan være utarmende for en kommunal utvikling vedtatt av kommunens folkevalgte hvor man ønsker å samlokalisere små grendeskoler til en sentral skole. KD argumenterer også med at det kan bli mange små skoler å forholde seg til for myndighetene.

Blå Kors mener at et krav om økt elevtall vil redusere mulighetene for skoleetablering der befolkningsgrunnlaget er lite og at dette dermed vil føre til en reell forskjellsbehandling. Forbud mot etablering av skoler på grunnlag av geografi virker lite demokratisk. Dette unngår man ved å kunne vise til at sentralt skoletilbud er bedre. Dessuten bør man også ta hensyn til mulighetene for at mange kan velge hjemmeundervisning. Blå Kors mener at det kan åpnes for at skoler kan ha avdelinger som ligger på forskjellige campus. Da vil skoleantallet kunne reduseres og det er mulig å profesjonalisere skole driften i sterkere grad.

Med hilsen

Solveig Mjøltnes
Kst.Divisjonsdirektør Opplæring
Blå Kors Norge